

Van klein plekje tot fatale afloop

Udder Cleft Dermatitis (UCD) begint als een klein wondje op de huid tussen de voorkwartieren van de uier en de buikwand of op het kruispunt van de vier uierkwartieren. Zonder behandeling kan de aandoening ernstige complicaties geven met mogelijk dodelijke afloop.

SANDRA WILGENHOF

UCD klinkt niet heel bekend. De Nederlandse vertaling van UCD is 'huidontsteking van de uierspleet'. De aandoening wordt nogal eens verward met uiersmet. UCD en uiersmet zijn echter twee heel verschillende aandoeningen. Uiersmet vind je vooral op de huid tussen de liezen; het gaat dan om irritatie die ontstaat doordat huiddelen tegen elkaar aan schuren. UCD is iets anders.

Huidontsteking

"Eén specifieke oorzaak van UCD is niet bekend. Maar zoals meestal het geval is bij uiergezondheidsproblemen, spelen meerdere factoren een rol bij het ontstaan van UCD", vertelt Christian Scherpenzeel, dierenarts rond bij de Gezondheidsdienst voor Dieren. UCD begint meestal als een oppervlakkige huidontsteking aan de voorkant van de uier waarbij een rode korst te zien is.

"Als koeien goed gezond zijn, kan deze huidontsteking vanzelf genezen. Maar als de ontsteking zich inwendig gaat uitbreiden, kan dat ernstige complicaties veroorzaken." In wetenschappelijk onderzoek is de relatie onderzocht tussen UCD en Mortellaro, aangezien de Mortellaro-bacterie zich als een soort kurkentrekker in de hoornlaag van de klauw boort. "Bij onderzoek van UCD-plekken werd inderdaad weleens de Mortellaro-bacterie gevonden, maar er is geen hard wetenschappelijk bewijs dat die de aandoening primair veroorzaakt. Op de plekken zijn meestal ook veel andere bacteriën te vinden. Pak UCD-plekken daarom niet aan met middelen die zich alleen richten tegen Mortellaro, omdat de werking hiervan niet is bewezen." In een Nederlandse veldstudie van Olde Riekerink in 2014 onder 1.083 melkkoeien

van twintig melkveebedrijven werd UCD significant vaker vastgesteld bij koeien waarbij de hoek tussen uier en buikwand zeer klein is.

Snel actie ondernemen

UCD-plekken bevinden zich op het gebied tussen de voorspenen van de uier en de overgang naar de buikwand. Maar het kan zich ook verder uitbreiden richting de melkader. Bij de milde vorm van UCD is de huid nog intact en is het een oppervlakkige plek. Scherpenzeel: "Koeien hebben tot op zekere hoogte niet echt last van deze milde vorm. Vooral bij de ernstige vorm moet je sneller actie ondernemen." Zolang de huid intact is, kan er nog niet zoveel gebeuren. Maar als de huidbarrière doorbroken is, kunnen opportunistische bacteriën het lichaam binnendringen. Onder de uierhuid en op de buik van de koe lopen veel bloedvaten en melkaders. Als de uierhuid na infectie ontstoken raakt, kunnen bacteriën en 'bacteriepropjes' zich uitzaaien en door het lichaam verplaatsen naar plekken waar

UCD ook in buitenland

Hoeveel koeien overlijden aan de gevolgen van gecompliceerde UCD is niet bekend. "Het is wel belangrijk dat we ons er voldoende bewust van zijn. Milde UCD kun je namelijk alleen met het oog waarnemen, en als het zich ontwikkelt tot ernstige UCD, kunnen de gevolgen groot zijn", zegt GD-dierenarts Christian Scherpenzeel.

Nederland is overigens niet het enige land waar UCD voorkomt, ook in veel andere landen, zoals Zweden, Engeland en Amerika, komt de aandoening voor en is tevens onderzoek gedaan naar UCD.

ongeveer een halfuur vast zodat ze niet kan gaan liggen. Het is bij UCD immers heel belangrijk dat het kan drogen aan de lucht. Smeer de wond dan ook zeker niet in met een vette zalf! Hierdoor versnel je het proces en vreet de plek eerder door de huid heen", legt Scherpenzeel uit. Maar voor de behandeling moet wel worden vastgesteld dat een koe UCD heeft. De plek waar UCD voorkomt maakt het detecteren ervan heel moeilijk. Zelfs tijdens het melken in de melkput heb je bijna geen zicht op de (buik)huid vlak voor de voor-

Controleer op UCD met een spiegel en selfiestick

ze veel schade kunnen aanrichten, zoals in de nieren of bij de longen. "Bij ernstige UCD heeft de koe een open wond waar etter uit komt. Je ruikt de wond dan meestal ook en vaak heeft een koe koorts. In deze situatie is het belangrijk om snel de dierenarts te bellen om erger te voorkomen."

Geen vette zalf

Omdat niet precies duidelijk is waardoor UCD ontstaat, is het bestrijden van de oorzaak moeilijk. Bij het behandelen van milde UCD is het belangrijk om de UCD-plek schoon en droog te houden. "Als je een milde plek gaat behandelen, kun je het best de uierharen om de plek wegscheren en de wond wassen met jodiumshampoo of een jodiumoplossing. Zet de koe daarna

spenen. Scherpenzeel raadt veehouders aan om een paar keer per jaar de koeien te controleren op UCD-plekken. Helemaal als je al een keer een koe hebt gehad met ernstige UCD. "Het makkelijkst is om tijdens het melken met behulp van een spiegel de buik te controleren of je plekken ziet. Wie met een robot melkt, kan de spiegel op een selfiestick plaatsen en de koe vastzetten aan het voerhek. Met behulp van de selfiestick kun je toch onder de buik van de koe kijken zonder dat je getrapt wordt. Dit is een goedkope oplossing om erger te voorkomen." Want voor deze aandoening geldt zeker het spreekwoord: voorkomen is beter dan genezen. 

